

ΩΣΟΠΟΛΙΤΙΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ*

Τάρνιτσι βίτσι

Ένα γκαιρό κ' ένα ζαμάνι ήδανε μινιά γριά και δέ νείχε παιδι και πήγαινε νύχτα μέρα στη νέκκλησιά και παρακαλούσε δή Μπαναΐα: «Παναΐτσα μου δóm' ένα παιδι κι ας εΐναι κι άρνάκι». Λοιπόν ή Παναΐα δή νέλυπήθηκε και δή νέδωκε τάρνάκι για παιδάκι. Κάθε μέρα πήγαινε ή γριά στο βουνό κ' έφερνε χορταράκι κ' έτρωγε τάρνάκι. Κι άμα νήρκούδανε πέ τό βουνό έλεγε στ' άρνάκι:

Άρνίτσι βίτσι έλ' άνοιξε,
χλωρή βοσκίτσα σ' έφερα,
νά φᾶς, νά πιῆς, νά κοιμηθῆς
και τό πρωΐ νά σηκωθῆς,
νά πάρης τό καλάθι σου,
νά πάης στο σκολειό σου.

Μινιά μέρα δήνε άκουσε ό λύκος και τά έμαθε τά λόγια της. Δήν άλληνα δή νήμέρα δήνε παραμόνεψε, κ' ή γριά στο βουνό κι ό λύκος στο σπίτι. Χτύπησε δή βόρτα και εΐπε με χοδρή φωνή:

Άρνίτσι βίτσι έλ' άνοιξε,
χλωρή βοσκίτσα σ' έφερα,
νά φᾶς, νά πιῆς, νά κοιμηθῆς
και τό πρωΐ νά σηκωθῆς,
νά πάρης τό καλάθι σου,
νά πάης στο σκολειό σου.

Και τάρνάκι δόνε εΐπε: «Συ δέν εΐσαι ή μαννούλα μου· ή μάννα μου έχει ψιλή λαλιά και κόκκινες πατουνες». Πάει κι ό λύκος στο γκατσιβελο και δόνε λέει: «Κατσιβελε, νά με κάνης ψιλή λαλιά και κόκκινες πατουνες, γιατί θά φάω δό γάδαρό σου». Πῆρε κι ό κατσιβελος τό τσεκίτσι δου και τσάκα τσουκα, τσάκα τσουκα δό νέκανε ψιλή λαλιά και κόκκινες πατουνες. Πῆγε υστερις στο σπίτι και εΐπε με ψιλή φωνή:

* Έδημοσιεύθησαν υπό Θεοδ. Προδρόμου εις περ. Λαογραφία 5(1915 - 16), σ. 450 - 459.

Ἄρνίτσι βίτσι ἔλ' ἀνοιξε,
 χλωρὴ βοσκίτσα σ' ἔφερα,
 νὰ φᾶς, νὰ πιῆς, νὰ κοιμηθῆς
 καὶ τὸ πρωὶ νὰ σηκωθῆς,
 νὰ πάρῃς τὸ καλάθι σου,
 νὰ πάῃς στὸ σκολειό σου.

Τότες εἶπε καὶ τάρνι «Σὺ εἶσαι ἡ μαννουλίτσα μου» κι ἀνοιξε· βαίνει κι ὁ λύκος μέσα καὶ χάπ, τὸ 'βαλε μνιά βοῦκα. Μαζεύει τὰ κοκκαλάκια του ὕστερα, τὰ 'βαλε σ' ἓνα δρουβᾶ καὶ τὰ κρέμασε πίσ' στὴ βόρτα.

Ἔρχεται ὕστερα καὶ ἡ γριά πὲ τὸ βουνό, φωνάζει «ἀρνίτσι βίτσι», φωνάζει «ἀρνίτσι βίτσι», μὰ τάρνι τὸ 'φαγε ὁ λύκος. Πάῃσε στὴ νεϊτόνισσα καὶ δὴ νέρωτᾶ: «Εἰτόνισσα, μὴ λάχη καὶ εἶδες τάρνίτσι βίτσι μου;» Εἶπε κ' ἡ εἰτόνισσα: «Δὲ δὴ εἶδα. —Δῶσε με, εἰτόνισσα, τὸ τσεκοῦρι σου¹, ν' ἀνοίξω δὴ βόρτα μου νὰ διῶ τάρνίτσι βίτσι μου τέπαθε». Πῆρε τὸ τσεκοῦρι, χτύπησε δὴ βόρτα, δὴ νᾶνοιξε, βῆκε ἡ γριά μέσα, γλέπει τάρνακι ἔλειπε, μόνε τὰ κοκκαλάκια δου πίσ' στὴ βόρτα. Λοιπὸν ἔκλαψε, φωνάζει «τάρνακι, παιδάκι μου, ποῦ εἶσαι νὰ φάῃς τὸ χλωρὸ τὸ χορταράκι, ποῦ σ' ἔφερα!» Ὑστερα πῆρε δὴ ρόκα δῆς κ' ἔκατσε στὸ σοφᾶ δῆς κ' ἔκλωθε. Κι ὁ λύκος ποκάτου, πὲ μνιά βελόνα δὴ νέτσιβοῦσε, κ' ἔλεγε ἡ γριά: «Ἐγὼ κονίδια δὲν ἔχω, ἐγὼ ψειρούδια δὲν ἔχω, τί εἶναι αὐτὸ ποῦ με τσιβᾶ;» Σηκάνεται ἡ γριά σκύβει καὶ γλέπει ποκάτ' πὲ τὸ σοφᾶ εἰς λύκο. «Ἄ ἐσύ εἶσαι, κῦρ σύδεκνε! Καθ' δὲ βγαίνεις νὰ φάμε καὶ νὰ πιοῦμε καὶ νὰ παίξουμε καὶ τὸ σάκκου σάκκου!» Βγῆκε κι ὁ λύκος, ἔφαγανε, ἤπιανε καὶ πῆρε ἡ γριά ἓνα μεγάλο σάκκο καὶ βῆκε μέσα καὶ εἶπε στὸ λύκο: «Πᾶρ' αὐτὸ τὸ σκοινὶ καὶ δέσε με ὡς πάνου, πᾶρε καὶ δὴ βίτσα³ αὐτήνα καὶ νὰ με χτυπᾶς. Αὐτὸ εἶναι, κῦρ σύδεκνε, τὸ σάκκου σάκκου». Δὴ νέδεσε ὁ λύκος, πῆρε καὶ δὴ βίτσα καὶ δὴ νέδωκε πεδέξη. «Φτάνει, γριά; —Φτάνει, κῦρ σύδεκνε». Βγῆκε ἡ γριά κ' ἔβαλε δὴ λύκο μέσα. Λοιπὸν δόνε δένει ἡ γριά πὸ πάνου καλά καλά, σφιχτά σφιχτά, παίρνει καὶ δὴ μεγάληνα δὴ σοπάνικα⁴ κι ἀρχίνησε νὰ δόνε χτυπᾶ καὶ νὰ δόνε λέγη: «Ποῦ σὲ τρώει, ποῦ σὲ πονεῖ. —Ὦχ γριά, τὸ κεφάλι μου! —Θὰ τρώῃς τάρνίτσι βίτσι μου; —Ὦχ γριά, τὰ ποδάρια μου! —Θὰ τρώῃς τάρνίτσι βίτσι μου; —Ὦχ γριά, τὰ 'παθα! —Θὰ τρώῃς τάρνίτσι βίτσι μου;» Δόνε σκότωσε, πάγει στὸ παζάρι, παίρνει ἓνα κάρρο καὶ δυὸ στρατιῶτες, δόνε βάνουνε μέσ' στὸ κάρρο, δόνε πάνε στὸ βοταμὸ καὶ δόνε κάνουνε βλοῦμ.

Ὁ ἄτεκνος

Ἐνα γκαιρὸ ἦδανε ἓνας ἄτεκνος. Λοιπὸν αὐτὸς ὁ ἄτεκνος πήγαινε στὸ

1. Ἡ λ. δὲν λέγεται εἰς Σωζούπολιν.

2. Ἀποκάτω.

3. Βέργα.

4. Σοπάνικα (καὶ ἐν Πελοποννήσῳ σόπα) ρόπαλον. Ἡ λ. σλαβική.

καφενεῖο, στό βερίπατο, ἔγλεπε τοῦ κόσμου τὰ παιδιά καί λυπούδανε γιατί νά μὴν ἔχη κι αὐτὸς παιδί. Μέρα νύχτα ἦδανε μελαγχονικός. Δὸ νῆγλεπε κ' ἡ γεναῖκα του ποῦ εἶχε συλλοιῆ καὶ δόνε ρώτησε μνιά μέρα τί ἔχει. «Ἐχω μεράκι ποῦ δὲ γκάνουμε παιδιά». Εἶπε κι αὐτή: «Δὲ θέλει ὁ θεὸς νά μᾶς δώκη, τί νά κάνουμε». Λοιπὸν μνιά πρωί⁵ σηκώνεται καὶ φεύγει πὲ τὸ σπίτι του χωρὶς νά δόνε πάρουνε εἶδηση. Ξυπᾶ κι αὐτή, ποῦ ὁ ἄδρας της! Σὰ ξέρω ἐγὼ, ξέρεις καὶ σύ. Ἐβγαλε ἀθρώπους νά δόνε γυρέψουνε, μὰ ποῦ αὐτὸς! Πάει χάθηκε.

Πῆρ' αὐτὸς τὰ βουνά, πήαινε, πήαινε, πήε ποκά⁶ π' ἓνα δῆδρο. Κεῖ πέρα εἶχε μνιά βλάκα κ' ἔκατσε πάνω καὶ εἶπε «Ἦχ!» Τότες παρουσιάστηκε ἓνας μεγάλος ἀράπης, μαναῖκα μου, καὶ δόνε ρωτᾶ: «Τί με ἠθελες καὶ με γυρεύεις; —Δὲ σὲ θέλω. —Γιατ' εἶπες Ἦχ; Καὶ μένα Ἦχ με λένε καὶ ἦρτα νά διῶ τί με γυρεύεις». Εἶπ' αὐτὸς: «Δὲ θέλω τίποτα, μὰ ἔχω μεράκι καὶ λέγω Ἦχ. —Τί μεράκι ἔχεις;» Τότες εἶπε καὶ κεῖνος τὸ μεράκι του. «Γιαταυτὸ' σταναχωρεῖσαι; Ἐγὼ θὰ σὲ δώκω ἓνα μῆλο, νά τὸ πάρης, νά πάης στό σπίτι σου κι ἄμα φάτε ὅστερα νά τὸ κόψης, νά τὸ καθερίσης καὶ νά τὸ φάτε πὸ μισὸ πὲ δὴ γυναῖκα σου, μὰ τίς φλοῦδες νά μὴ τίς πετάξετε· νά τίς δέσης σ' ἓνα παννὶ καὶ νά τίς βάλης ποκά π' ἓνα σεδοῦκι, καὶ θὰ γεννήση ἡ γεναῖκα σου ἀγόρι· μὰ πάνου στά εἴκοσι τὰ χρόνια θὰ τὸ πάρω πίσου». Εἶπε κ' αὐτὸς «καλό», πήρε τὸ μῆλο κ' ἔφυε. Πῆε στό σπίτι του χαρούμενος. Σὰ δόνε εἶδε ἡ γεναῖκα του, δόνε ρώτησε ποῦ ἦδανε. «Γεναῖκα, εἶπε κεῖνος, ποῦ ἔφυγα μὲ βγήκε σὲ καλό. Πῆγα στά βουνά. Πῆαινα, πήαινα, πήε ποκά π' ἓνα δῆδρο. Κεῖ πέρα εἶχε μνιά βλάκα κ' ἔκατσε πάνω καὶ εἶπα «Ἦχ!» Τότες παρουσιάστηκε ἓνας μεγάλος ἀράπης καὶ με ρώτηξε τί με θέλεις καὶ με γυρεύεις. Δὲ σὲ θέλω δόνε εἶπα. Καὶ κεῖνος με ρώτηξε πάλε γιατί εἶπες Ἦχ. Καὶ μένα Ἦχ με λένε καὶ ἦρτα νά διῶ τί με γυρεύεις. Δόνε εἶπα καὶ γὼ τὸ μεράκι μου καὶ με εἶπε γιαταυτὸ με γυρεύεις; Καὶ με ἔδωκε ἓνα μῆλο καὶ με εἶπε νά πάρ' αὐτὸ τὸ μῆλο κι ἄμα πάης σπίτι σου καὶ φάης, νά τὸ κόψης αὐτὸ τὸ μῆλο, νά τὸ καθερίσης καὶ νά τὸ φάτε, μὰ τίς φλοῦδες νά μὴ τίς πετάξετε, μόνε νά τίς δέσης σ' ἓνα παννὶ καὶ νά τίς βάλης ποκά π' ἓνα σεδοῦκι καὶ θὰ γεννήση ἡ γεναῖκα σου ἀγόρι». Μὰ δὲ δῆνε εἶπε πῶς στά εἴκοσι τὰ χρόνια θὰ τὸ πάρη τὸ παιδί. Πράματις ἔμεινε ἡ γεναῖκα του ἔγκυα, γεννήθηκε τὸ παιδί ἀγόρι, χαρές, πασκαλιές, τὸ βάφτισανε, μεγάλωνε, γένκε δυὸ τριῶ χρονῶ κ' ἦδασι μέσ' στίς χαρὲς του. Σὰ βάτησε στά ἑπτὰ, τὸ βάλανε στό σκολεῖο καὶ μέρα με δὴ νῆμέρα τὸ παιδί προώδευε⁸ σημανδικά. Πάνου στά δεκαπέντε χρόνια τοῦ παιδιοῦ ἀρχίνησε πάλε νά μελαγχονῆ ὁ πατέρας του, τὸ σκουληκι δὸ νῆτρωγε ὅποτε θυμούδανε δὸ νά-ράπη.

Ἡ γεναῖκα του δὸ νῆγλεπε κάθε μέρα, μιά μέρα τέλος δὲ βάσταξε καὶ δὸ

5. Μνιά ἡμέρα, μνιά πρωί.

6. Ἐκείνη. Ἡ ἀπὸ ἔχει δύο τύπους πὲ καὶ πό. Ὁ τύπος πὲ κατὰ τὸ με οὐ καὶ τὴν σημασίαν πολλάκις λαμβάνει: Ἦρτα πὲ δὴ βάρκα.

7. Προφέρεται ὡς μία λέξις. Πολλάκις καὶ γιαταυτο κατὰ τὸ γὰ κεῖνο.

8. Λέγεται κυρίως προγώδευε, ἀλλ' ὅπως ἤκουσα, οὕτω καὶ ἔγραψα.

νέρωτηξε τί ἔχει. Τότες ἐξηγήθηκε καὶ δὴνε εἶπε: «Γεναῖκα τὸ καὶ τό». Ἄρχινσε καὶ ἡ γεναῖκα νὰ μελαγχονῆ. Ὁ γιὸς ἔδρεχε⁹ πάνου κάτω, δπου ἄκουγε καλὸ γιαιτρό, δὸ νῆφερνε στὸ σπίτι, μὰ τοῦ κάκου! Μνιά μέρα πιά δὲ βόρεσε νὰ βαστάξη καὶ εἶπε: «Θὰ μὲ πῆτε καλὰ καὶ σώνει τί ἔχετε καὶ μελαγχονεῖτε». Τότες ἐξηγήθηκαν καὶ εἶπαν: «Παιδί μου, αὐτὸ κι αὐτὸ τρέχει. —Γιαταυτὸ σταναχωρεῖστε; Ἐγὼ, πατέρα, νὰ μὲ δώκετε μνιά γκάσσα φλουργιά καὶ θὰ φύγω. Θὰ τελειώσουνε τὰ εἴκοσι τὰ χρόνια καὶ πάλε θὰ νῆρτω». Δόνε δώνουνε μνιά γκάσσα φλουργιά καὶ δὴ νευκὴ δους καὶ φεύγει. Λοιπὸν πῆρε δὸ δρόμο κ' ἔφυγε.

Πῆιαινε, πῆιαινε, πῆιαινε, βρίσκει στὸ δρόμο ἓνα λέσι¹⁰ ποῦ τὸ εἶχανε στὴ μέση ἓνα λεονδάρι κ' ἓνας ἀχτός¹¹ καὶ μάλωνανε ποιὸς νὰ πρωτοφάγη. Στάθηκε τότες τὸ παλληκάρι, ξεκαβαλλκεύει, κατεβαίνει, βγάζει τὸ γιαταγάνι δου, χωρίζει τὸ λέσι καὶ δώνει στὸ νάχτὸ τὰ κόκκαλα καὶ στὸ λεονδάρι τὸ κρέας¹². Ἄμαν ἔφυγε εἶπε τὸ λεονδάρι: «Τέτοιο καλὸ μᾶς ἔκανε τὸ παλληκάρι καὶ μεῖς τίποτε δὲ δὸ δώκαμε. Τρέξε, πρόφταξε, ἀχτέ, καὶ φέρ' το δῶ». Τρέχει κι ὁ ἀχτός καὶ δόνε φέρνει. «Τί μὲ ἀγαπᾶτε, τί μὲ θέλετε;» Λέγει τὸ λεονδάρι: «Τὸ καλὸ ποῦ μᾶς ἔκανες, τί θέλεις;» Εἶπε καὶ τὸ παλληκάρι: «Δὲ θέλω τίποτα. —Μὰ δὲ γένεται, εἶπε τὸ λεονδάρι, εἶναι τῶν ἀδυνάτων, σὺ πεδῶ ποῦ πάεις θὰ νῆρτη ὥρα νὰ μᾶς χρειαστῆς. Νὰ πάρῃ αὐτὸ τὸ δέρμα νὰ γένεσαι ὅποτε θέλεις λεονδάρι». Καὶ ὁ ἀχτός τὰ ἴδια. Τὸ πῆρε κ' ἔφυγε. Πηιαινει, πηιαινει, φτάνει σὲ μνιά πολιτεῖα, νοίκιασε μνιά γκαμαρά κ' ἔκατσε. Τὸ πρωὶ βγήκε περίπατο νὰ σεργιανίσῃ καὶ εἶδε μνιά μεγάλη κίνηση στὸ παλάτι, μεγάλη κίνηση! Σὰν ἔπῃε στὸ σπίτι, δὸ νέρωτησε ἡ νοικοκερά δου ποῦ πῆτε καὶ τί εἶδε. Εἶπε κι αὐτός: «Πῆγα στὸ παλάτι καὶ σιργιανίσῃ, μὰ μ' ἔκανε ἐντύπωση μνιά μεγάλη κίνηση στὸ παλάτι». Καὶ δόνε εἶπε καὶ ἡ νοικοκερά δου: «Ἐχει ὁ βασιλῆς μνιά θεγατέρα¹³ καὶ γιαταυτὸ γένετε ἀπὸ τὴ κίνηση. Ὁ βασιλῆς ἔχει μνιά ζυγαριά καὶ ὅποιος γυρέψη δὴ γκόρη δου λέει ἐγὼ θὰ γιομίσω τὸ ἓνα μέρος τῆς ζυγαριάς φλουργιά καὶ σὺ τὸ ἄλλο μέρος, καὶ ἄμα βαραίνει τὸ δικό μου μέρος θὰ σὲ πάρω τὸ κεφάλι σου, κι ἄμα βαραίνει τὸ δικό σου θὰ πάρῃς δὴ γκόρη μου. Καὶ χάθηκε ἔτσι κόσμος καὶ κοσμάκης, παιδί μου.»

Λοιπὸν σηκώνεται τὸ πρωὶ καὶ πάει σ' ἓνα φέρμελεδζη καὶ δόνε λέει: «Θέλω νὰ μὲ κάνῃς μνιά φουστανέλλα ὀλόχρυση, καὶ ἡ φέρμελη ὀλη χρυσή, τουζλοῦκια χρυσά, ὀλα. Γιὰ πόσες μέρες τὰ κάνετε; —Τόσες». Δώνει καπάρο καὶ φεύγει. Πέρασε ἡ διορία, γένκε κ' ἡ φορεσιά. Λοιπὸν δὴ νῆφόρισε καὶ πάει ποκά πὲ τὸ παλάτι. Σπασάρει, σπασάρει, τίποτα, κάνα σημεῖο δὲν εἶδε. Λοιπὸν

9. Τὸ *d* ἂν δὲν προῆλθεν ἀπὸ τοῦ *ντ* τοῦ ἐντρέχω, ἐξάπαντος τότε ἐκ τοῦ δὲ δρέχω ἐλέχθη καὶ ἀρέχω.

10. Πτώμα.

11. Ἄετός, αἰτός, ἀχτός· τὸ *ι* ἐτράπη εἰς ἀηχον *χ* διὰ τὸ ἀηχον *τ*. Ἰδὲ Χ α τ ζ ι δ ἄ κ ι, Μεσ. καὶ Ν. Ἑλλ. Β' 322.

12. Λέγεται καὶ *κριασί* ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

13. Ἄντι θυγατέρα. Ἰσως κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ γεναῖκα.

δὴ νάλλη δὴ νήμερα πιάνει καὶ γένεται ἀχτός καὶ πάγει στὸ περιβόλι δης. Σὰ δόνε εἶδε κείνη τρελλάθηκε, μηνᾶ ἀμέσως στὸ βερβολάρη «τρέξτε, πιάστε το-να». Ἐτρεξανε, δὸ νῆπιασανε. Τότες ἡ βασιλοπούλα στέρνει, παίρνει ἓνα χρυσὸ κλουβὶ καὶ βάνει δὸ νάχτὸ μέσα καὶ δόνε παίρνει στὴ γκάμαρα ποῦ κοιμούδανε.

Ἡ βασιλοπούλα δὲν ἐκατέβαινε στὸ τραπέζι, δὴνε πῆμαινανε στὴ γκάμα-ρά δης τὸ φαειτὸ κ' ἔτρωγε. Λοιπὸν ἄμα ἡ δοῦλα δης τὸ τοίμαζε, πῆμαινε καὶ δὴνε φώναζε. Ὅσο νὰ σηκωθῆ ἡ βασιλοπούλα νὰ πάη, ὁ ἀχτός γένουδανε παλληκάρι, ἔβγαινε πὲ τὸ κλουβί, ἄρπαζε καὶ πὲ τὸ ἓνα καὶ πὲ τὸ ἄλλο τὸ φαειτὸ καὶ τὰ σκάλιζε ὄλα. Πῆμαινε κ' ἡ βασιλοπούλα τὰ ᾔγλεπε καὶ ποθάμαζε. Μνια, δυό, στίς τρεῖς δὲ βάσταξε πιά, ἀμέσως τὸ κουδοῦνι νάνερτη ὁ πατέρας πάνου νὰ διῆ τὸ τραπέζι. «Τὶ δοῦλες εἶν' αὐτές, νὰ φέρνουνε τὸ φαί, νὰ τὸ τρῶνε κ' ὕστερα νὰ μὲ φωνάζουνε! Ἄμέσως νὰ πάρης τὸ κεφάλι δους. — Ἄμέσως, κόρη μου, μὴν ἀνησυχῆς, δὴ γνώμη σου θὰ σὲ δὴνε κάνω». Γνωστικὸς ὁμως καὶ τίς ἔβγαζε χωρὶς νὰ τίς ποκεφαλίζη. Τᾶλλο βράδου πάλε τὰ ἴ-δια. Τότες λέει δὴ δοῦλα δης: «Σὰ βάης τὸ φαειτὸ νὰ μὲ φωνάξης στὴν ὥρα». Τοίμασ' ἡ δοῦλα, πάει στὴ στιμὴ δὴνε φωνάζει καὶ κατεβαίνει. Τρέχει κ' ἡ βασιλοπούλα, ἀνοίει δὴ θύρα καὶ γλέπει ἓνα λεβέντη, ἔλαμβε ὁ ἥλιος, ἔλαμβε καὶ κείνος. «Ἄ! σὺ εἶσαι ποῦ τρώεις τὰ φαειτὰ καὶ γὼ νομίζω ποῦ τὰ τρῶνε οἱ δοῦλες!» Εἶπε καὶ κείνος «Ναί». Τότες τὰ φκείμισανε. Ἐφαγανε μαζί, βῆκε κείνος στὸ κλουβί, ἤρτανε οἱ δοῦλες, σηκώσανε τὸ τραπέζι. Ἦρτε ἡ ὥρα ἐκλείσει τὸ δωμάτιό δης νὰ ἡσυχάση. Λοιπὸν ἄρχισανε νὰ μαλοῦνε. Εἶπανε καὶ γιὰ τοῦ πατέρα δης τὸ στοίχημα, καὶ γιὰ τὸ μυστικὸ. Τὸ μυστικὸ ἦσανε, εἶχ' ἓνα δαχτυλίδι καὶ τὸ φοροῦσε κείνη. Λοιπὸν τὸ ἔπαιρνε ὁ πατέρας δης καὶ τὸ ἔβα-νε στὰ φλουργιά του καὶ βάραινανε καὶ κέρριζε τὸ στοίχημα. Λοιπὸν αὐριο ἄ-μα ξημερώση ὁ θεὸς δὴ νήμερα σὰ βασίλειο τὸ κλουβί σου, θὰ τὸ ἀφήκω ἔτσι θέλοντας ἀνοιχτὸ καὶ νὰ φύης. Ὑστερα νὰ νῆρτης¹⁴ νὰ μὲ ζητήσης καὶ γὼ σὰ μὲ γυρέψη ὁ πατέρας μου τὸ δαχτυλίδι θὰ πῶ: «Πατέρα πλῦθκα καὶ θὰ μ' ἔπεσε μέσα στὴ λεγένη καὶ θὰ τὸ πέταξανε οἱ δοῦλες». Τὸ πρωὶ ὅπως εἶπα-νε ἔτσι κ' ἔγινε. Πάει, χάθηκε, ἔφουε ὁ ἀχτός. Κλάματα αὐτῆ, κακὸ πῶς δὲ βρό-σεξε. Πάει ὁ ἀχτός. Ἄμα νῆρτε ἡ ὥρα, δύθηκε αὐτός πολὺ ὠραῖα, πάει στὸ βασιλέ, ζητεῖ δὴ γκόρη του. Σὰ δόνε εἶδε ὁ βασιλὲς, δόνε εἶπε: «Παίδι μου, σὲ λυποῦμαι, εἶσαι ἔμορφος καὶ εἶναι κρῖμα νὰ χαθῆς. Ἐγὼ ἔχω αὐτὸ τὸ στοίχη-μα». Εἶπε κι ὁ νέος «ἄς εἶναι». Στέρνει τότες ὁ βασιλὲς δὸ νᾶθρωπό του νὰ πάρη τὸ δαχτυλίδι, μὰ τὸ δαχτυλίδι ποῦ; Πῆρε λοιπὸν δὴ βασιλοπούλα. Εἶχε σαράνδα μέρες στεφανωμένος π' ἄρχισανε πόλεμο τὰ βασίλεια. Προσκάλεσανε καὶ δὸ βασιλέ. Λέγει ὁ γαβρός: «Ἐγὼ θὰ πάω καὶ θὰ νικήσω. — Αἶ καλά». Λοι-πὸν ἐτοιμάστηκανε ὄλα, ἔφουε ὁ γαβρός. Πῆμε στὸ βόλεμο¹⁵, ἀρχίνησε ἡ μάχη, γένκε λεονδάρι ἔκοβε ἀριστερά καὶ δεξιά. Σὲ κάθε μάχη αὐτός νικούσε. Τε-λείωσε ὁ πόλεμος. Γύρισε κ' ἡ γεναῖκα του δόνε κενδοῦσε στέφανο πὲ μαρ-

14. Ἐλθης.

15. Κυρίως πῆλεμος παρὰ τῶ λαῶ.

γαριτάρια νά δόνε φορέση. Ἦρκουδανε καί δόνε γλέπανε πò μακρυιά. Ἦθελε κόμα μνιά ὠρα νά φτάση καί γένκε ἓνα κακό, ἓνας ἀνεμοστρόφιλος, κατέβκε ὁ Ἄράπης, πήρε δὸ γαβρό· βρέ δῶ, βρέ κεῖ, πάει! Ἐν τῷ ἄμα ἔπαψε καί ὁ ἀνεμοστρόφιλος καί ἡ βροχή. Πῶς θὰ πάνε τώρα χωρίζ δὸ γαβρό; Ἐβαλε ἡ βασιλοπούλα τὸ κανοκιάλι καί ἔγλεπε, δλους τοὺς ἔγλεπε, δὸ νᾶδρα δης δὲ δὸ νῆγλεπε. «Πατέρα, ὁ ἄδρας μου δὲ εἶναι μαζί». Κατέβκε ὁ βασιλῆς μαθαίνει τὸ κακὸ ποῦ γένκε. Πῆγε τότε στὴ γκόρη δου καί δῆνε λέει: «Παιδί μου, τόση ἦδανε ἡ τύχη μας. Ἔτσι κ' ἔτσι». Ἀμέσως δύνεται στὰ μαῦρα, καί στὰ βουνά. Πηγαίνει, βρίσκει μνιά μάλιστα καί δῆνε ζηγήθηκε δὸ βόνο δης. Λέγει κ' ἡ μάλιστα: «Παιδί μου, ὁ ἄδρας σου ἔτσι κ' ἔτσι». Δῆνε εἶπε ὀλη δὴ νίστορία δου. «Τώρα θὰ πάης στὸ τάδε τὸ βουνό, θὰ διῆς ἓνα μεγάλο δῆδρο κ' ἓνα μάρμαρο ποκάτου. Θὰ κάτσης πάνου στὸ μάρμαρο καί θὰ πῆς «Ἦχ!» Καί θὰ παρουσιαστῆ ἓνας ἀράπης καί θὰ σὲ ρωτήση τί θέλεις, καί σὺ θὰ πῆς δὸ νᾶδρα μου θέλω καί θὰ σὲ δόνε φέρη καί θὰ κάτσης νά μιλήσης δυὸ ὠρες. Σὰ θέλη ἓνα τέταρτο νά τελειώσουνε οἱ δυὸ οἱ ὠρες, παραπάνου ἔχει ἓνα δῆδρο ἀψηλό, νά πάη νά κάτσης πὰ στὸ δῆδρο. Ὅσο νά περάση κείνο τὸ τέταρτο ὁ ἄδρας σου θὰ γένη λεονδάρι. Λοιπὸν θὰ πῆ καί ὁ Ἄράπης ἄμα δόνε διῆ σὺ γένκες λεονδάρι, ἐγὼ τώρα νά διῆς τί θὰ γένω. Θὰ πάη κάτου στὴ φωλιά δου καί θὰ γενῆ ἀγριογούρουνο καί θ' ἀνεβῆ. Ὑστερα θὰ πιαστοῦνε νά βαλέψουνε καί νά πῆς δὸ νᾶδρα σου τὸ ἀγριογούρουνο θὰ βαλεύουνε νά τὸ πλακῶνη ὀλο στὴ γκαρδιά ὄσο νά δῆνε ζουλήξη καί νά δῆνε σπάση. Τότες κείνο θὰ πῆ ὠχ καί μ' ἔφαγες καί θὰ πέση κάτου. Ὑστερα θὰ κατεβῆς πὲ τὸ δῆδρο, θὰ πάης στὸ νᾶδρα σου καί θὰ κατεβῆτε στὴ φωλιά τοῦ Ἄράπη». Ἐκανε λοιπὸν ὄπως δῆνε εἶπε ἡ μάλιστα. Σὰ γκατεβῆκανε στὴ φωλιά τοῦ Ἄράπη ἠύρανε κόσμο καί κοσμάκη, ποῦ τοὺς ἄρπαζε ὁ Ἄράπης, καί θησαυρὸ πὲ δὴ νοῦρά¹⁶. Τότες ξεσκλάβωσανε τοὺς νέους καί τίς νέες, κῆσανε δὸ θησαυρὸ κ' ἔζησανε αὐτοὶ καλά καί μεις καλύτερα.

Ὁ ἀχτός

Ἐνα γκαιρὸ κ' ἓνα ζαμάνι ἦδανε ἓνας γέρος καί μνιά γριά. Λοιπὸν πήιαινε στὴ Μπαναῖα ἡ γριά κ' ἔκανε δὸ σταυρὸ δης κ' ἔλειε: «Παναῖτσα μου, δῶσε με ἓνα παιδάκι κι ἄς εἶναι καί γουρουνάκι». Λοιπὸν δὴ νῆδωκε ἓνα παιδάκι κ' ἦδανε γουρουνάκι. Σάν ἐμεγάλωσε λίγο τὸ γουρουνάκι ἡ γριά ἤθελε νά τὸ σφάξη. Ὁ γέρος δὴ νῆλειε: «Νὰ τ' ἀφήσουμε νά γένη μεγάλο, παχὺ, καί τὰ Χριστούγεννα νά τὸ σφάξουμε, νά κάνουμεν δὸ ζαερέ μας»¹⁷. Μὰ ἡ γριά καί καλά νά τὸ σφάξη. Ὁ γέρος ἔλειε: «Ὅποτε γριά μεγαλώση τὸ γουρουνάκι καί κατουρήση αἷμα¹⁸ καί χέση ἄλειμμα τότες νά τὸ σφάξουμε». Αὐτὴ καλά καί σώνει νά τὸ σφάξη. Λοιπὸν πιά δὲν ἔβγαινε στὸ κεφάλι καί εἶπε καί ὁ γέρος

16. Πολύν.

17. Τὴν προμήθειάν μας.

18. Ὁ λαὸς μόνον γαῖμα λέγει.

«ἄς τὸ σφάξουμε». Λοιπὸν τὸ σφαζανε. Δώνει ὁ γέρος δὴ γριά μέσ' σέ μνιά γκουῖφα ὄλα τᾶδερα νὰ πάη στὴ θάλασσα νὰ τὰ πλύνη. Κατέβκε κ' ἡ γριά νὰ πάη στὴ θάλασσα νὰ τὰ πλύνη. Κεῖ ποῦ τὰ πλυνε, κατεβαίνει ἕνας ἀχτός καὶ κλέφτει ἕνα ἄδερο. Τότες ἡ ἀκρὴ ἀδὶς νὰ πλύνη τᾶλλα τᾶδερα, πέφτει καταπόδι πὲ δὸ νάχτο καὶ φώναζε: «'Αχτέ μου, τᾶδερίτσι μου, θὰ μὲ δειρὴ ὁ γεροδίτσης μου». Λέει κι ὁ ἀχτός: «Φέρε με ἕνα πουλί καὶ θὰ σέ δώκω πίσω τᾶδερίτσι σου». Εἶπε κ' ἡ γριά: «Ποῦ νὰ τό βρω; —Νὰ πάης στὴ γκλῶκα¹⁹ νὰ μέ φέρης πουλί». Πάνου σ' αὐτὸ τὸ ἀναμεταξὺ κατέβηκανε κι ἄλλοι ἀχτοὶ καὶ τ' ἄρπαξαν ὄλα τᾶδερα²⁰. Λοιπὸν ἡ γριά πάει στὴ γκλῶκα καὶ δὴνε λέει: «Κλῶκα μένα πουλί, πουλί γὼ δὸ νάχτο. 'Αχτέ μου τᾶδερίτσι μου, θὰ μὲ δειρὴ ὁ γεροδίτσης μου». Λέει κ' ἡ κλῶκα: «Μ' ἔφερες μένα κουκκί, νὰ σέ δώκω γὼ πουλί, νὰ πάης στὸ νάχτο; —Μέ²¹ ποῦ νὰ πάω; —Νὰ πάης στάλῶνι». Πῆγε κ' ἡ γριά στάλῶνι. «'Αλῶνι μένα κουκκί, κουκκί ἐγὼ δὴ γκλῶκα, ἡ κλῶκα ἐμένα πουλί, πουλί ἐγὼ δὸ νάχτο. 'Αχτέ μου τᾶδερίτσι μου, θὰ μὲ δειρὴ ὁ γεροδίτσης μου». Εἶπε καὶ τάλῶνι: «Μ' ἔφερες ἐμένα φρουκάλι²², νὰ σέ δώκω ἐγὼ κουκκί, νὰ πάης στὴ γκλῶκα; —Μέ ποῦ νὰ πάω; —Νὰ πάης στὸ βακάλη». Πῆγε ἡ γριά στὸ βακάλη. «βακάλη μένα φρουκάλι, φρουκάλι γὼ τάλῶνι, τάλῶνι μένα κουκκί, κουκκί ἐγὼ δὴ γκλῶκα, ἡ κλῶκα ἐμένα πουλί, πουλί ἐγὼ δὸ νάχτο. 'Αχτέ μου τᾶδερίτσι μου, θὰ μὲ δειρὴ ὁ γεροδίτσης μου». Εἶπε κι ὁ βακάλης: «Μ' ἔφερες πεδᾶρι, νὰ σέ δώκω γὼ φρουκάλι, νὰ πάης στάλῶνι; —Μέ ποῦ νὰ πάω; —Νὰ πάης στὸν 'Αη'». Πῆγε στὸν 'Αη. «'Αη μένα πεδᾶρι, πεδᾶρι γὼ δὸ βακάλη, ὁ βακάλης μένα φρουκάλι, φρουκάλι ἐγὼ τάλῶνι, τάλῶνι μένα κουκκί, κουκκί γὼ δὴ γκλῶκα, ἡ κλῶκα ἐμένα πουλί, πουλί ἐγὼ δὸ νάχτο. 'Αχτέ μου τᾶδερίτσι μου, θὰ μὲ δειρὴ ὁ γεροδίτσης μου». Δὴνε εἶπε καὶ ὁ 'Αη: «Μ' ἔφερες μένα λιβάνι, νὰ σέ δώκω γὼ πεδᾶρι, νὰ πάης στὸ βακάλη; —Μέ ποῦ νὰ πάω; —Νὰ πάης στὸ Θεὸ». Βγαίνοντας ἡ γριά νὰ πάη στὸ Θεὸ νὰ κι γέρος βροστά της. «Γιὰ ποῦ γριά; —Πάω στὸ Θεὸ νὰ μὶ δώκη λιβάνι νὰ πάω στὸν 'Αη, νὰ μὶ δώκη ὁ 'Αη πεδᾶρι νὰ πάω στὸ βακάλη, νὰ μὲ δώκη ὁ βακάλης φρουκάλι νὰ πάω στάλῶνι, νὰ μὲ δώκη τάλῶνι κουκκί νὰ πάω στὴ γκλῶκα, νὰ μὲ δώκη ἡ κλῶκα πουλί νὰ πάω στὸ νάχτο, νὰ πάρη ὁ ἀχτός τὸ πουλί νὰ μὲ δώκη τᾶδερίτσι μου... 'Αχτέ μου...» Δὲν ἐπρόφτασε νὰ πῆ τ' ἄδερίτσι μου καὶ σέ δὴνε βάνει ὁ γέρος βροστά. Ποῦ σέ τρώει, ποῦ σέ πονεῖ; «Μαρὴ ἀκρὴ²⁴, πῆρε ὁ ἀχτός τό να τᾶδερο, δὲ νῆπερνες τᾶλλα νὰ πάης στὸ σπίτι;» Εἶπε κ' ἡ γριά: «'Αχ! γέρο μου δὲ δὸ κάνω ἄλλη φορά». Δὴνε συγχώρεσε κι ὁ γέρος καὶ πάησαν²⁵ σπίτι δους κ' ἔζησανε καλά καὶ μεῖς καλύτερα.

19. Ἡ κλῶσσα.

20. Τὰ ἔντερα.

21. Μὰ ποῦ νὰ πάω;

22. Σάρωθρον.

23. 'Αγιον.

24. Βρὲ ἀνόητη. Τοῦ ἀκρὸς ἀγνωστος ἡ ἐτυμολογία.

25. Πῆγαν.